

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

W SZKOLE PODSTAWOWEJ

IM. WILHELMINY IWANOWSKIEJ

W PIGŹY

Spis treści

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZNIĄ, KTÓRY SWOIM NIEWŁAŚCIWYM ZACHOWANIEM ZNACZNIE ZAKŁÓCA LUB UNIEMOŻLIWIA PROWADZENIE LEKCJI	4
2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZEDŁUŻAJĄCEJ SIĘ NIEOBECNOŚCI UCZNIĄ NA ZAJĘCIACH LEKCYJNYCH	4
3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZNIOWSKICH „WAGARÓW” LUB SAMOWOLNEGO OPUSZCZENIA SZKOŁY	5
4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA SIĘ UCZNIĄ WOBEC INNYCH UCZNIÓW	5
5. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI	6
6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW	7
7. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZNALEZIENIA NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJI PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK	7
8. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK	8
9. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ – SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA	9
10. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU ZABRONIONEGO	9
11. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZŁAMANIA PRZEZ UCZNIĄ ZAKAZU KORZYSTANIA NA TERENIE SZKOŁY Z TELEFONU KOMÓRKOWEGO (DYKTAFONU, APARATU FOTOGRAFICZNEGO LUB INNEGO URZĄDZENIA SŁUŻĄCEGO DO REJESTROWANIA DŹWIĘKU I OBRAZU)	10
12. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZYNIESIENIA PRZEZ UCZNIĄ PAPIEROSÓW/E-PAPIERSÓW LUB ICH PALENIA NA TERENIE SZKOŁY	11
13. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZEBYWANIA NA TERENIE SZKOŁY OSOBY OBCEJ	11
14. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIU, ŻE RODZIC LUB OPIEKUN ZGŁASZAJĄCY SIĘ PO DZIECKO ZNAJDUJE SIĘ W STANIE NIETRZEŻWYM	12
15. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE LUB NIEBEZPIECZNE NARZĘDZIA	12
16. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU DEWASTACJI MIENIA SZKOLNEGO	13
17. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA FAKTU KRADZIEŻY PRZEZ UCZNIĄ	14
18. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI NARUSZENIA GODNOŚCI LUB NIETYKALNOŚCI OSOBISTEJ NAUCZYCIELA LUB PRACOWNIKA SZKOŁY	14
19. PROCEDURA ODBIERANIA DZIECKA ZE SZKOŁY PO LEKCIACH I/LUB ZAJĘCIACH DODATKOWYCH	15
20. PROCEDURA ODBIORU DZIECI ZE ŚWIETLICY	15

21. POSTĘPOWANIE W SYTUACJI NIEODEBRANIA DZIECKA ZE ŚWIETLICY LUB ZGŁOSZENIA SIĘ PO NIE OSOBY NIEMOGĄCEJ SPRAWOWAĆ OPIEKI.....	17
22. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYPADKU UCZNIĄ W SZKOLE.....	17
23. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZYWŁASZCZENIA, WYŁUDZENIA LUB ZNISZCZENIA CUDZEGO MIENIA.....	20
24. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ	21
25. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ODMOWY WSPÓŁPRACY RODZICÓW/OPIEKUNÓW PRAWNYCH ZE SZKOŁĄ LUB GDY RODZINA JEST NIEWYDOLNA WYCHOWAWCZO	22
26. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ODEBRANIA TELEFONU O ZAGROŻENIU UŻYCIEM MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH	23
27. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU TRUDNYCH ZACHOWAŃ UCZNIĄ.....	23
28. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM W SZKOLE	24
29. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU DOKONANIA PRZEZ UCZNIĄ SAMOOKALECZENIA NA TERENIE SZKOŁY.....	35
30. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ W KRYZYSIE SAMOBÓJCZYM	36
31. DZIAŁANIA POSTWENCYJNE PO SAMOBÓJCZEJ ŚMIERCI UCZNIĄ.....	37

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZNIĄ, KTÓRY SWOIM NIEWŁAŚCIWYM ZACHOWANIEM ZNACZNIE ZAKŁÓCA LUB UNIEMOŻLIWIA PROWADZENIE LEKCJI

1. Nauczyciel upomina ucznia i zobowiązuje go do właściwego zachowania; upewnia się czy został dobrze zrozumiany.
2. Poleca mu zmianę miejsca pracy w klasie i/lub wpisuje stosowną uwagę w dzienniku.
3. Jeśli upomnienia i zmiana miejsca nie skutkują, „wyłącza” ucznia z udziału w lekcji oddając go pod opiekę pedagoga szkolnego, psychologa lub dyrektora szkoły.
4. Nauczyciel informuje wychowawcę oraz rodziców o nieodpowiednim zachowaniu ucznia.
5. Jeżeli niewłaściwe zachowania ucznia powtarzają się, nauczyciel zawiadamia o tym wychowawcę klasy oraz pedagoga szkolnego. Nauczyciel z wychowawcą i pedagogiem opracowują wspólną strategię postępowania.
6. Wychowawca organizuje spotkanie z rodzicami; ustala z nimi dalsze strategie postępowania.
7. W przypadku, gdy rodzice nie współpracują ze szkołą, a sytuacja nie ulega poprawie, szkoła kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację opiekuńczo – wychowawczą dziecka.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZEDŁUŻAJĄCEJ SIĘ NIEOBECNOŚCI UCZNIĄ NA ZAJĘCIACH LEKCYJNYCH

1. Rodzic ma obowiązek w ciągu trzech dni poinformować szkołę o przyczynach nieobecności dziecka.
2. Jeżeli po upływie tego czasu brak jest informacji od rodziców o przyczynach nieobecności dziecka wychowawca ma obowiązek rozpoznać przyczynę absencji, poprzez nawiązanie kontaktu z rodzicami/opiekunami prawnymi (telefon, dziennik elektroniczny).
3. Jeżeli nieobecność przedłuża się wychowawca zgłasza sprawę pedagogowi szkolnemu, który przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia, zobowiązując ich do zapewnienia regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne.
4. Pedagog zobowiązuje ucznia do regularnego uczęszczania do szkoły.
5. W przypadku niedotrzymania przez ucznia i rodziców zobowiązania, dyrektor wszczyna postępowanie administracyjne.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZNIOWSKICH „WAGARÓW” LUB SAMOWOLNEGO OPUSZCZENIA SZKOŁY

1. Wychowawca powiadamia telefonicznie rodziców/opiekunów prawnych o nieobecności dziecka na lekcjach.
2. Ustala we współpracy z pedagogiem szkolnym przyczynę wagarów i miejsca pobytu ucznia w czasie nieobecności w szkole.
3. Wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia i w jego obecności przeprowadza z nimi rozmowę. Zobowiązuje ucznia do zaniechania wagarów lub samowolnego opuszczania szkoły, a rodziców do kontrolowania frekwencji dziecka. Ustala z rodzicami strategię postępowania.
4. W przypadku braku poprawy i częstych nieobecności ucznia spowodowanej wagarami informuje o zdarzeniu pedagoga szkolnego.
5. Pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły wzywa rodziców na rozmowę celem wyjaśnienia sytuacji i poinformowania ich o konsekwencjach wynikających z braku realizacji obowiązku szkolnego przez dziecko.
6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny oraz organ prowadzący.

4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA SIĘ UCZNIĄ WOBEC INNYCH UCZNIÓW

1. Nauczyciel bądź inny pracownik szkoły, który jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów jest zobowiązany do natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację.
2. Nauczyciel przerywa agresywne zachowanie ucznia (grupy uczniów).
3. Rozdziela strony konfliktu i nie dopuszcza do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej.
4. Natychmiast informuje o zdarzeniu wychowawcę klasy lub pedagoga szkolnego.
5. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem na temat zdarzenia.
6. Wychowawca informuje rodziców/opiekunów prawnych ucznia/uczniów, uczestników zdarzenia o zaistniałej sytuacji, wpisuje uwagi do dziennika.

7. Jeśli zachowanie ucznia się powtarza, wychowawca zgłasza ten fakt do pedagoga, a do rodziców zwraca się z pisemną lub telefoniczną prośbą o zgłoszenie się do szkoły, przeprowadza z nim rozmowę.
8. W przypadkach drastycznych zachowań agresywnych (stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia i niemożności uspokojenia ucznia przez nauczyciela), nauczyciel natychmiast powiadamia dyrektora szkoły, wzywa rodziców dziecka, policję, pogotowie ratunkowe.
9. Wychowawca ucznia/uczniów w porozumieniu z dyrektorem szkoły stosuje wobec ucznia/uczniów kary określone w Statucie Szkoły.
10. W razie niemożliwości przezwyciężenia trudności wychowawczych, wynikających z braku współpracy lub z innych zaniedbań obowiązków rodzicielskich dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny.

5. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz rozmowę - w ich obecności - z uczniem.
4. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a z wiarygodnych źródeł nadal napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny.
6. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (*rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.*), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW

1. Nauczyciel powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i dyrektora szkoły.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza pogotowia ratunkowego w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. Gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyjścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób, dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji.
6. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się na terenie szkoły pod wpływem alkoholu lub narkotyków, dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym Sądu Rodzinnego.

7. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZNALEZIENIA NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJI PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK

1. Nauczyciel powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły.
2. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji.
3. Próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.

4. Zabezpieczenie polega na umieszczeniu substancji w dodatkowym opakowaniu oraz komisyjnym opieczętowaniu. W skład komisji powinien wejść nauczyciel, pedagog i dyrektor. W przypadku, gdy znana jest tożsamość ucznia, do którego należy substancja także jego wychowawca, a sam uczeń powinien być obecny przy tych czynnościach.
5. Dyrektor szkoły powiadamia o danej sytuacji policję.
6. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

8. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń odda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję.
5. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

9. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ – SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA

1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia o zaistniałej sytuacji dyrektora (lub wicedyrektora) szkoły oraz wychowawcę ucznia. Jeśli to możliwe, przekazuje sprawcę pedagogowi szkolnemu, wicedyrektorowi lub dyrektorowi szkoły.
2. Pedagog szkolny (lub inna osoba wskazana przez dyrektora) w miarę możliwości ustala okoliczności popełnienia przez ucznia czynu karalnego oraz ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Dyrektor szkoły (lub wychowawca, pedagog, wicedyrektor na polecenie dyrektora) wzywa rodziców do osobistego stawiennictwa.
4. Dyrektor szkoły niezwłocznie powiadamia policję w przypadku, gdy doszło do rozboju, uszkodzenia ciała i innych tego typu zdarzeń lub gdy sprawca nie jest uczniem szkoły, bądź też jego tożsamość nie jest nikomu znana.
5. Nauczyciel, pedagog lub dyrektor, zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa i przekazuje je policji.
6. Wychowawca wyciąga wobec ucznia konsekwencje zgodnie ze Statutem Szkoły.

10. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU ZABRONIONEGO

1. Pracownik szkoły udziela poszkodowanemu pierwszej pomocy przedmedycznej, a w przypadku kiedy ofiara doznała poważnych obrażeń, wzywa pogotowie ratunkowe.
2. Niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
3. Dyrektor szkoły powiadamia rodziców ucznia.
4. Dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona niezwłocznie wzywa policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

11. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZŁAMANIA PRZEZ UCZNIĄ ZAKAZU KORZYSTANIA NA TERENIE SZKOŁY Z TELEFONU KOMÓRKOWEGO (DYKTAFONU, APARATU FOTOGRAFICZNEGO LUB INNEGO URZĄDZENIA SŁUŻĄCEGO DO REJESTROWANIA DŹWIĘKU I OBRAZU)

1. Nauczyciel ma obowiązek zareagować w przypadku, gdy bez jego zgody na terenie szkoły uczeń korzysta z telefonu komórkowego (dyktafonu, aparatu fotograficznego bądź innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu).
2. Nauczyciel poleca uczniowi wyłączenie aparatu telefonicznego i oddanie go.
3. Nauczyciel przekazuje telefon dyrektorowi szkoły (który przechowuje go w depozycie w sekretariacie szkoły) i informuje o tym fakcie wychowawcę. W przypadku gdy uczeń uchyla się od oddania telefonu zgłasza zdarzenie wychowawcy.
4. Wychowawca wzywa rodziców w celu odebrania przez nich telefonu i przekazania informacji o złamaniu obowiązujących w szkole zasad.
5. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że w/w sprzęt został wykorzystany w szkole do zarejestrowania dźwięku lub obrazu ma prawo żądać od ucznia ujawnienia nagrania.
6. W przypadku, gdy nauczyciel jest pewien, że doszło do rejestracji lub gdy uczeń odmawia ujawnienia nagrania nauczyciel powiadamia o tym fakcie wychowawcę i pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły. Zabezpiecza sprzęt wykorzystany do rejestracji w celu uniemożliwienia jej skasowania i przekazuje go dyrektorowi szkoły.
7. Wychowawca i pedagog szkolny przeprowadzają rozmowę z uczniem, ustalają okoliczności i cel użycia przez niego sprzętu rejestrującego i za jego zgodą odtwarzają ewentualne nagranie.
8. W przypadku, gdy uczeń nadal odmawia ujawnienia nagrania lub nie chciał dobrowolnie przekazać sprzętu nauczycielowi, wychowawca wzywa do szkoły rodziców/ prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im uzyskane informacje o zdarzeniu. Przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców, zobowiązuje go do natychmiastowego skasowania ewentualnego nagrania i przedstawia konsekwencje związane z jego upowszechnianiem lub opublikowaniem. Wychowawca sporządza notatkę z rozmowy. W obecności ucznia przekazuje rodzicom zatrzymany sprzęt.

12. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZYNIESIENIA PRZEZ UCZNIĄ PAPIEROSÓW/E-PAPIERSÓW LUB ICH PALENIA NA TERENIE SZKOŁY

1. Osoba, która zauważy na terenie szkoły ucznia palącego papierosy/e-papierosy powinna poinformować o tym wychowawcę lub pedagoga szkolnego.
2. Wychowawca/pedagog szkolny w obecności innej osoby dorosłej ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu papierosy/e-papierosa, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży, ani plecaka ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
3. Wychowawca/pedagog szkolny zabezpiecza przekazane mu papierosy/e-papierosa, rozmawia z uczniem o zdarzeniu i wpisuje mu uwagę do dziennika.
4. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców, których informuje o paleniu papierosów przez dziecko.
5. W obecności rodziców przeprowadza rozmowę z uczniem i zobowiązuje go do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Sporządza notatkę o zaistniałym incydencie, którą podpisuje rodzic dziecka.

13. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZEBYWANIA NA TERENIE SZKOŁY OSOBY OBCEJ

1. Przez osobę „obcą” na terenie szkoły rozumie się osobę, która: nie jest rodzicem/opiekunem ucznia tej szkoły, nie jest pracownikiem szkoły, nie jest osobą zaproszoną przez dyrekcję, wychowawcę klasy lub innego pracownika i która swoim zachowaniem w wyraźny sposób narusza zasady i normy współżycia społecznego, bądź też w inny sposób stanowi zagrożenie dla porządku i bezpieczeństwa przebywających w szkole uczniów i innych osób.
2. Każdy pracownik, który zauważy na terenie szkoły, osobę, której zachowanie lub wygląd wzbudza niepokój:
  - obserwuje zachowanie tej osoby,
  - ustala powody jej obecności w szkole,
  - pyta ją o cel wizyty,

- jeśli uzna za zasadne, prosi ją o opuszczenie terenu szkoły,
- w przypadku powstania wątpliwości lub ujawnienia niepokojących zachowań z jej strony, informuje dyrektora szkoły i wspólnie z nim podejmuje mediacje w celu nakłonienia jej do jasnego określenia celu swojego pobytu lub też opuszczenia terenu szkoły.

W sytuacjach niebezpiecznych dyrektor niezwłocznie powiadamia policję i jednocześnie podejmuje działania mające na celu zabezpieczenie uczniów i pracowników przed skutkami niebezpiecznych zachowań osoby obcej.

14. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIU, ŻE RODZIC LUB OPIEKUN ZGŁASZAJĄCY SIĘ PO DZIECKO ZNAJDUJE SIĘ W STANIE NIETRZEŻWYM

1. Pracownik, który poweźmie podejrzenie o nietrzeźwości opiekuna odbierającego ucznia ze szkoły bezzwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor nakazuje osobie nietrzeźwej opuścić teren szkoły.
3. Wychowawca wzywa innego opiekuna dziecka.
4. Jeżeli osoba nietrzeźwa odmawia opuszczenia szkoły i żąda wydania dziecka twierdząc, że nie znajduje się pod wpływem alkoholu – musi to udowodnić (poddąć się dobrowolnie dokonanemu przez policję badaniu alkomatem).
5. Jeżeli badanie potwierdzi podejrzenia pracowników szkoły, a ponadto nie można skontaktować się z innym opiekunem dziecka, powiadomione zostają odpowiednie instytucje uprawnione do opieki nad dzieckiem w w/w sytuacji.

15. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE LUB NIEBEZPIECZNE NARZĘDZIA

1. Nauczycielowi nakazuje aby uczeń dobrowolnie wyjął wszystkie przedmioty z kieszeni lub torby szkolnej. Powinien to uczynić w obecności innej osoby dorosłej (wychowawca/pedagog/dyrektor). Nauczycielowi nie wolno wykonać czynności przeszukania - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.

2. O swoich spostrzeżeniach lub podejrzeniach nauczyciel powiadamia dyrekcję szkoły oraz wychowawcę klasy.
3. Wychowawca o zaistniałym zdarzeniu powiadamia rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa w szkole.
4. Gdy uczeń nie chce przekazać niebezpiecznej substancji/narzędzia na prośbę nauczyciela, dyrektor szkoły wzywa policję, która wykonuje stosowne czynności według posiadanych kompetencji.
5. Jeżeli uczeń dobrowolnie wyda nauczycielowi niebezpieczną substancję/narzędzie, nauczyciel przekazuje ją za potwierdzeniem rodzicom/opiekunom prawnym.
6. W przypadku posiadania przez ucznia przedmiotów, których posiadanie jest zabronione przez przepisy prawa, nauczyciel niezwłocznie powiadamia o tym policję.
7. Pedagog szkolny sporządza stosowną notatkę dotyczącą okoliczności zdarzenia.

16. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU DEWASTACJI MIENIA SZKOLNEGO

1. Nauczyciel, który pozyska informację o dewastacji lub stwierdzi dewastację mienia przez ucznia przekazuje tę informację wychowawcy/pedagogowi, który ustala okoliczności zdarzenia na podstawie rozmowy z osobą informującą o zaistniałym fakcie bądź własnego oglądu sytuacji w miejscu zaistniałej szkody.
2. W przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy/sprawców wychowawca /pedagog przeprowadza rozmowę ze wszystkimi osobami mogącymi się znajdować w miejscu zdarzenia.
3. Wychowawca/pedagog informuje o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły.
4. W przypadku niebudzącego wątpliwości ustalenia sprawcy szkody, wychowawca lub dyrektor szkoły wzywa do szkoły jego rodziców/opiekunów prawnych.
5. Dyrektor wszczyna procedury prawne mające na celu wyciągnięcie konsekwencji wobec ucznia i/lub jego rodziców/prawnych opiekunów.

17. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA FAKTU KRADZIEŻY PRZEZ UCZNIĄ

1. Nauczyciel powiadamia o zdarzeniu wychowawcę klasy i pedagoga szkolnego.
2. Nauczyciel we współpracy z pedagogiem ustala okoliczności kradzieży dokonanej przez ucznia (z zachowaniem jego nietykalności osobistej).
3. Wychowawca zobowiązany jest poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji oraz wezwać rodziców/opiekunów prawnych sprawcy.
4. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności pedagoga oraz rodziców, z której sporządza notatkę podpisaną przez rodziców.
5. Uczeń lub rodzic/opiekun prawny zostaje zobowiązany do oddania skradzionej rzeczy lub pokrycia kosztów skradzionego przedmiotu.
6. W przypadku odmowy współpracy przez ucznia i rodziców/opiekunów prawnych, dyrektor powiadamia policję.
7. Jeżeli zdarzenie dotyczy małoletniego ucznia, dyrektor szkoły o zaistniałym fakcie powiadamia Sąd Rodzinny.

18. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI NARUSZENIA GODNOŚCI LUB NIETYKALNOŚCI OSOBISTEJ NAUCZYCIELA LUB PRACOWNIKA SZKOŁY

1. W przypadku gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność/nietykalność osobistą pracownika szkoły, pracownik ten zgłasza powyższy fakt do dyrektora szkoły.
2. Wychowawca ucznia niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców/opiekunów prawnych ucznia o zaistniałej sytuacji.
3. Z powyższego zdarzenia sporządzona zostaje notatka służbowa, podpisana przez rodziców/opiekunów prawnych ucznia.
4. W każdej sytuacji poszkodowany pracownik szkoły ma prawo złożyć zawiadomienie na policję lub powiadomienie sądu.

19. PROCEDURA ODBIERANIA DZIECKA ZE SZKOŁY PO LEKCJACH I/LUB ZAJĘCIACH DODATKOWYCH

1. Każdy wychowawca klasy zbiera od rodziców/prawnych opiekunów oświadczenia o sposobie powrotu dziecka ze szkoły do domu.
2. Oświadczenie wychowawca zamieszcza w teczce wychowawcy i informuje o tym innych nauczycieli uczących w danej klasie; oświadczenie przechowuje do końca roku szkolnego.
3. Wychowawca zamieszcza w dzienniku lekcyjnym listę dzieci uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne odbywające się w szkole, przekazuje również taką listę wychowawcom świetlicy szkolnej.
4. Dziecko może być odebrane ze szkoły przez rodziców/ prawnych opiekunów lub osoby upoważnione zapewniające dziecku pełne bezpieczeństwo.
5. Rodzice/prawni opiekunowie składają pisemne oświadczenie o osobach upoważnionych do odbioru dziecka ze szkoły.
6. Dziecko nie może być wydane na telefoniczną prośbę rodzica/ prawnego opiekuna czy innej osoby.
7. Szkoła może odmówić wydania dziecka w przypadku, gdy stan osoby zamierzającej odebrać dziecko (np. upojenie alkoholowe, agresywne zachowanie) będzie wskazywał, że nie jest ona w stanie zapewnić dziecku bezpieczeństwa. Nauczyciel ma wówczas obowiązek zatrzymać dziecko w szkole do czasu wyjaśnienia sprawy.

20. PROCEDURA ODBIORU DZIECI ZE ŚWIETLICY

1. Na początku roku szkolnego wychowawcy zobowiązani są zebrać od rodziców/opiekunów prawnych pisemne oświadczenia o zapewnieniu przez nich bezpieczeństwa dziecku w drodze do i ze szkoły.
2. Wychowawcy gromadzą i przechowują oświadczenia w dokumentacji świetlicy do końca roku szkolnego.
3. Uczniowie klas I - IV wracający do domu samodzielnie muszą posiadać pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych.
4. Wychowawcy świetlicy zamieszczają nazwiska uczniów klas I - IV posiadających pozwolenie na samodzielny powrót w dzienniku zajęć świetlicowych w rubryce „Notatki”.

5. Uczeń nie może być zwolniony z zajęć ani opuścić szkoły w oparciu o rozmowę telefoniczną z rodzicami/ opiekunami prawnymi.
6. Sprzeciw jednego z rodziców przeciwko odbieraniu dziecka przez drugiego rodzica będzie uwzględniany po przedstawieniu wychowawcom świetlicy stosownej decyzji sądu.
7. Po odebraniu dziecka rodzice/opiekunowie przejmują za nie odpowiedzialność, nawet jeśli przebywają na terenie szkoły.
8. Pomimo pisemnego upoważnienia przez rodziców, dzieci poniżej 10. roku życia nie mogą odbierać uczniów ze świetlicy.
9. Rodzice/opiekunowie prawni ponoszą odpowiedzialność prawną za bezpieczeństwo dziecka odbieranego ze szkoły przez upoważnioną przez nie osobą.
10. Jeśli osoba upoważniona jest obca dziecku i nieznana nauczycielowi, powinna w momencie odbioru dziecka posiadać przy sobie dowód osobisty i okazać go w celu potwierdzenia tożsamości. W każdej sytuacji budzącej wątpliwości nauczyciel ma obowiązek skontaktować się z rodzicami/opiekunami.
11. W wyjątkowych sytuacjach losowych nauczyciel może – po uprzednim telefonicznym kontakcie z rodzicem/ opiekunem – wydać pozwolenie na odebranie dziecka przez wskazaną przez niego osobę.
12. Osoba odbierająca dziecko nie może być pod wpływem alkoholu ani środków odurzających.
13. W przypadku stwierdzenia, że rodzic/opiekun zgłosił się po dziecko w stanie wskazującym na spożycie alkoholu bądź innych środków odurzających, należy:
  - nakazać osobie nietrzeźwej opuszczenie terenu szkoły,
  - wezwać drugiego rodzica/opiekuna dziecka,
  - jeżeli wezwanie to jest niemożliwe, a nietrzeźwy rodzic odmawia opuszczenia szkoły i żąda wydania dziecka, należy zawiadomić dyrektora szkoły, który podejmie decyzję, czy należy wezwać policję.

Wychowawca świetlicy lub inny pracownik szkoły nie może odprowadzać ucznia do domu.

W przypadku złego samopoczucia dziecka lub innych okoliczności o zaistniałej sytuacji rodziców/opiekunów informuje telefonicznie pielęgniarka (a kiedy jej nie ma wychowawca świetlicy). Jeżeli ci nie mogą odebrać dziecka osobiście, wskazują osobę, która to uczyni.

Osoba ta musi przy odbiorze dziecka okazać dowód tożsamości i potwierdzić odbiór dziecka czytelnym podpisem na oświadczeniu pozostawionym w sekretariacie szkoły.

21. POSTĘPOWANIE W SYTUACJI NIEODEBRANIA DZIECKA ZE ŚWIETLICY LUB ZGŁOSZENIA SIĘ PO NIE OSOBY NIEMOGĄCEJ SPRAWOWAĆ OPIEKI

Dzieci powinny być odbierane ze świetlicy najpóźniej do godziny 16.30.

1. W przypadku braku możliwości odbioru dziecka w godzinach pracy świetlicy (sytuacja losowa) rodzice/opiekunowie zobowiązani są do poinformowania o zaistniałej sytuacji oraz do uzgodnienia innego sposobu odbioru dziecka.
2. W razie wyczerpania wszystkich możliwości odbioru dziecka przez rodziców/opiekunów lub osoby upoważnione wychowawca świetlicy ma obowiązek powiadomić o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły oraz skontaktować się z policją.
3. Z przebiegu zaistniałej sytuacji wychowawca sporządza notatkę służbową podpisaną przez świadków i przekazuje ją do wiadomości dyrektora.

22. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYPADKU UCZNIĄ W SZKOLE

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy. Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego pracownika szkoły.
2. W sytuacji wypadku ucznia, nauczyciel przerywa lekcję, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły o sytuacji.
3. O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego.

4. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora, organ prowadzący i kuratora oświaty.
5. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
6. Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia rodziców/opiekunów prawnych ucznia o wypadku.
7. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, powiadamiający o zdarzeniu ustala z nim: potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego lub potrzebę wcześniejszego przyjścia rodzica i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.
8. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe. W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala.
9. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
10. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.
11. Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy.

Postępowanie powypadkowe

Zespół powypadkowy:

- przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową
- rozmawia z uczniem (w obecności rodzica lub wychowawcy/ pedagoga szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania

- rozmawia ze świadkami wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie - przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia - świadka i jego rodziców
- sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku
- uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek
- uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku
- sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku – protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.

Przekroczenie 14 dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu.

Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może: złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym. Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły. Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia przez rodziców ucznia poszkodowanego postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone. Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach dla: poszkodowanego, szkoły, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia oraz dla organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).

Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się: poszkodowanego pełnoletniego i rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów). Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego

W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu). Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu: ustnie i wtedy przewodniczący

wpisuje je do protokołu lub na piśmie. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności: niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebraniem materiałem dowodowym. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

23. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZYWŁASZCZENIA, WYŁUDZENIA LUB ZNISZCZENIA CUDZEGO MIENIA

1. Poszkodowany uczeń lub świadek zdarzenia informuje o zaistniałym zajściu nauczyciela, wychowawcę lub pedagoga szkolnego.
2. Powiadomiony o sytuacji nauczyciel rozmawia z domniemanym sprawcą i poszkodowanym, sporządza stosowną notatkę, informuje wychowawcę i pedagoga szkolnego o zajściu.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę dyscyplinującą, dokonuje stosownego wpisu w dzienniku.
4. Wychowawca powiadamia o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych sprawcy kradzieży lub zniszczenia i wzywa ich do szkoły.
5. Rodzice/opiekunowie prawni pokrywają koszty finansowe zaistniałej szkody.
6. W przypadku powtarzającego się problemu, wychowawca powiadamia dyrektora szkoły i pedagoga szkolnego. Rodzicom proponuje się skorzystanie z pomocy specjalistów.
7. W sytuacji gdy sprawca nie przyznaje się do winy, a jego rodzice odmawiają współpracy, dyrektor szkoły powiadamia policję oraz kieruje wnioskiem do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną ucznia.

24. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ

Za przemoc rówieśniczą uważa się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działania, w wyniku którego inny uczeń doświadcza przykrości lub krzywdy. Tego rodzaju działania najczęściej naruszają prawa lub dobra osobiste innego ucznia/uczniów, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym i/lub psychicznym, a także wywołujące u niej cierpienie i krzywdy moralne. Za przemoc rówieśniczą uważa się w szczególności takie zachowania jak: bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami w osobę, wyzywanie, dokuczanie, grożenie, izolowanie z grupy, wyśmiewanie, zmuszanie do niechcianych zachowań.

1. Nauczyciel przerywa przemocowe zachowanie ucznia (grupy uczniów).
2. Nauczyciel informuje wychowawcę klasy pedagoga/psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły o zdarzeniu.
3. Wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza osobne rozmowy z osobami uwikłanymi w przemoc (ofiara, sprawca, świadkowie), sporządza notatki służbowe (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany). Uruchamiana jest szkolna procedura dot. sytuacji przemocy.
4. Jeśli zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa, dyrektor szkoły składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury.
5. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny informuje telefonicznie rodziców ofiary i sprawcy o zaistniałym zdarzeniu i odnotowuje ten fakt w dzienniku elektronicznym.
6. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny rozmawia osobno z rodzicami ofiary i sprawcy w celu ustalenia planu pomocy dzieciom i zaplanowania wdrożenia wspólnych działań. W uzasadnionych przypadkach (szczególnie gdy doszło do popełnienia przestępstwa) w rozmowie bierze udział również dyrektor szkoły.
7. Pedagog szkolny/psycholog w porozumieniu z wychowawcą i rodzicami uczniów wdraża zaplanowane działania i monitoruje sytuację.
8. Dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą/wychowawcami ucznia/uczniów stosuje wobec niego/nich kary określone w Statucie szkoły.

9. Jeśli sprawca przemocy przejawia zachowania wskazujące na zdemoralizowanie lub rodzice ucznia nie współpracują ze szkołą, pedagog/psycholog szkolny składa wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny.
10. Pedagog/psycholog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy klasy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu. Jeśli zostały zabezpieczone dowody, należy je również dołączyć do dokumentacji pedagogicznej.

25. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ODMOWY WSPÓŁPRACY RODZICÓW/OPIEKUNÓW PRAWNYCH ZE SZKOŁĄ LUB GDY RODZINA JEST NIEWYDOLNA WYCHOWAWCZO

1. Nauczyciel/wychowawca powiadamia o zaobserwowanej sytuacji pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Uzyskane informacje pedagog/psycholog szkolny weryfikuje z odpowiednimi instytucjami.
3. W przypadku potwierdzenia niepokojącej sytuacji domowej ucznia, pedagog/psycholog szkolny informuje o tym fakcie dyrektora szkoły.
4. Problem zostaje objęty pracą zespołu wychowawczego w celu udzielenia pomocy dziecku.
5. W razie konieczności pedagog/psycholog/dyrektor szkoły kieruje wnioskiem do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną ucznia.

Przykładowe działania szkoły podejmowane w stosunku do ucznia:

- rozmowy wspierające prowadzone przez wychowawcę, pedagoga lub psychologa szkolnego,
- stworzenie możliwości odrabiania lekcji i przygotowywania się do zajęć w szkole,
- pomoc materialna,
- zakwalifikowanie ucznia na terapię indywidualną lub grupową dla dzieci,

- upowszechnienie informacji o ważnych telefonach oraz osobach i instytucjach niosących pomoc,
- stały dyskretny monitoring sytuacji ucznia w rodzinie.

26. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ODEBRANIA TELEFONU O ZAGROŻENIU UŻYCIEM MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH

1. Osoba, która odebrała telefon powinna prowadzić rozmowę w sposób umożliwiający uzyskanie jak największej ilości informacji dotyczących zagrożenia oraz starać się zapamiętać istotne dla zdarzenia informacje:
  - czas trwania rozmowy,
  - treść,
  - spostrzeżenia, co do charakterystyki osoby dzwoniącej.
2. Natychmiast powiadamia o powziętych informacjach dyrektora szkoły.
3. Dyrektor lub osoba upoważniona powiadamia policję, straż pożarną i pogotowie ratunkowe.
4. Pozostaje, jak i inni nauczyciele, z uczniami do czasu wyjaśnienia sprawy.
5. Dyrektor o zaistniałej sytuacji powiadamia organ prowadzący szkołę oraz nadzór pedagogiczny.

27. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU TRUDNYCH ZACHOWAŃ UCZNIA

Przez zachowanie problemowe rozumie się:

- a) utrzymujące się dłuższy czas niepowodzenia szkolne,
- b) uchylanie się od obowiązku szkolnego (wagary),
- c) zachowanie agresywne dzieci (agresja fizyczna i psychiczna),
- d) używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów (nikotyna, alkohol, narkotyki),
- e) dokonywanie czynów przestępczych (kradzieże, włamania, wyłudzenie pieniędzy),
- f) niszczenie mienia.

1. W przypadkach wystąpienia zachowań problemowych wymienionych powyżej, nauczyciel słownie zwraca uwagę uczniowi na niewłaściwość postępowanie oraz informuje o konsekwencjach takiego postępowania.
2. Nauczyciel dokonuje wpisu w dzienniku elektronicznym o zaistniałej sytuacji.
3. W razie dalszej eskalacji problemu nauczyciel powiadamia o zajściu wychowawcę klasy, dyrektora szkoły lub pedagoga/psychologa szkolnego.
4. Wychowawca klasy rozmawia z uczniem o problemie oraz informuje o niej telefonicznie jego rodziców/opiekunów prawnych.
5. W przypadku powtarzających się niewłaściwych zachowań ucznia wychowawca wraz z pedagogiem/psychologiem szkolnym przeprowadzają rozmowę z uczniem i jego rodzicami, ustalając działania zmierzające do wyeliminowania niewłaściwych zachowań.
6. Wychowawca oraz pedagog/psycholog szkolny wdrażają zaplanowane działania oraz monitorują sytuację.
7. W przypadku, gdy nie uda się pomyślnie rozwiązać problemu dziecka poprzez oddziaływanie wewnątrzszkolne i jeżeli uzasadniają to okoliczności (czyny dziecka zagrażają bezpieczeństwu innych uczniów, brak zainteresowania opiekunów problemowymi zachowaniami dziecka), dyrektor szkoły składa do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego wnioski o wgląd w sytuację rodziny.

28. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM W SZKOLE

§ 1. DZIECKO PRZEWLEKLE CHOROJE

Choroba przewlekła to proces patologiczny trwający ponad 4 tygodnie, cechujący się brakiem nasilonych objawów chorobowych. Długotrwała choroba i częste hospitalizacje mogą okresowo uniemożliwiać choremu dziecku przebywanie w grupie rówieśników, a także zaspokajanie wielu ważnych potrzeb psychicznych, fizycznych i społecznych. Przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom choroby przewlekłej, polega na budowaniu nowej koncepcji życia z chorobą i pomimo choroby. Odbudowa poczucia bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych zadań osób pomagających choremu dziecku i jego rodzinie. Dziecko może czuć się mniej bezradne i zagubione, gdy ma okazję do odnoszenia sukcesów i poradzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Dlatego częste chwalenie go, dostrzeganie i eksponowanie jego

osiągnięć oraz nagradzanie jest jednym ze sposobów pomagania mu w pokonywaniu poczucia bezradności. Ważne jest również uczenie dziecka nowych umiejętności - zarówno tych przydatnych w pokonywaniu trudności związanych z chorobami, jak i tych, które otworzą dla niego nowe, wolne od ograniczeń pola aktywności. Szkoła jest miejscem, gdzie chore dziecko może się uczyć, bawić, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, może przeżywać radość i dumę ze swojej aktywności, a także budować dobre relacje z innymi dziećmi. Obecność przyjaznych nauczycieli i rówieśników jest bardzo ważna dla prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego chorego dziecka. Bardzo ważne jest przekazanie nauczycielom informacji o wpływie choroby dziecka na jego funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Niektóre leki mogą działać pobudzająco a inne usypiająco. Może to mieć wpływ na zachowanie się dziecka lub możliwość efektywnego uczenia się. Wzajemne kontakty pomiędzy szkołą i rodzicami powinny być stałe i systematyczne, oparte na zaufaniu, a także spokojnej, wzajemnej wymianie informacji oraz współpracy i zrozumieniu.

§ 2. ZADANIA RODZICA

1. W przypadku ucznia rozpoczynającego naukę w szkole podstawowej rodzic najpóźniej do dnia rozpoczęcia roku szkolnego powinien dostarczyć wychowawcy informacje o stanie zdrowia dziecka przewlekle chorego, objawach choroby, zagrożeniach zdrowotnych, przyjmowanych lekach i ich wpływie na organizm.
2. Jeśli choroba zostanie zdiagnozowana podczas uczęszczania do szkoły rodzic powinien niezwłocznie poinformować o tym fakcie wychowawcę.
3. Rodzic jest zobowiązany do stałej współpracy z wychowawcą.

§ 3. ZADANIA WYCHOWAWCY I NAUCZYCIELI

1. Indywidualne zasady postępowania z dzieckiem przewlekle chorym są opracowywane przez zespół, w którego skład wchodzi: wychowawca, pielęgniarka szkolna, rodzic ucznia (załącznik nr 1).
2. Zasady postępowania określają:
  - a) metody reagowania w sytuacji wystąpienia objawów choroby;
  - b) formy pracy z uczniem dostosowane do specyfiki choroby;
  - c) formy współpracy z rodzicami ucznia.

3. Ustalenia zespołu są przekazywane wszystkim nauczycielom i pracownikom szkoły, wraz z zobowiązaniem do ich stosowania.
4. Nauczyciele i specjaliści pracujący z uczniem są zobowiązani dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
5. W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole wychowawca/nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

§ 4. ZADANIA DYREKTORA

1. Dyrektor szkoły na podstawie informacji i ustaleń zespołu organizuje szkolenie rady pedagogicznej i pracowników w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby.
2. Dyrektor w przypadku nasilenia choroby u dziecka niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

§ 5. SPOSOBY POMOCY PRZEWLEKLE CHOREMU DZIECKU MOŻLIWE DO ZREALIZOWANIA NA TERENIE SZKOŁY

1. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa.
2. Pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie samodzielności oraz nowych umiejętności.
3. Budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych.
4. Traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy.
5. Uwrażliwienie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego.
6. Uwrażliwienie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych.
7. Motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi.
8. Dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągania sukcesów. Motywowanie do aktywności i rozwoju zainteresowań.
9. Pomoc w nadrabianiu zaległości szkolnych.
10. Rozmowy o uczuciach i trudnych sprawach.

§ 6. ASTMA OSKRZELOWA

1. Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

2. Objawy:

Podstawowym objawem jest duszność - uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Pojawia się świszczący oddech. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel - suchy, napadowy, bardzo męczący.

3. Nakazy:

- a) częste wietrzenie sal lekcyjnych;
- b) dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek;
- c) ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki;
- d) w przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

4. Zakazy:

- a) chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych. W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto;
- b) wykluczone są biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego ciągłego wysiłku;
- c) w klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

5. Ograniczenia:

- a) uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia;
- b) dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

6. Obszary dozwolone i wskazane dla dziecka:

- a) dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach wychowania fizycznego – wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby;
- b) uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć wychowania fizycznego;
- c) dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe;
- d) dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie,
- e) dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych.

§ 7. CUKRZYCA

1. Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi - większy niż 259 mg %). Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1 - ten typ cukrzycy ma podłoże genetyczne i autoimmunologiczne. Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu i chudnięcie.

2. Choroba ta nie powinna ograniczać jakiegokolwiek funkcjonowania ucznia, wymaga tylko właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, dają przyjemność i satysfakcję. Jedynym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenie - stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg%).

3. Do działań w zakresie samokontroli należą: badanie krwi i moczu, zapisywanie wyników badań, prawidłowa interpretacja badań, prawidłowe komponowanie posiłków, prawidłowe i bezpieczne wykonywanie wysiłku fizycznego, obserwacja objawów jakie pojawiają się przy hiperglikemii i hipoglikemii.

4. Objawy hipoglikemii (niedocukrzenia):

- a) bladość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk;
- b) ból głowy, ból brzucha;
- c) szybkie bicie serca;
- d) uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia;
- e) osłabienie, zmęczenie;
- f) problemy z koncentracją, zapamiętywaniem;
- g) chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka;

- h) napady agresji lub wesołkowatości;
- i) ziewanie/senność;
- j) zaburzenia mowy, widzenia i równowagi;
- k) zmiana charakteru pisma;
- l) uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania;
- m) kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.

5. POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ (dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia):

- a) sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie;
- b) podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, płynny miód, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach);
- c) NIE WOLNO zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego;
- d) ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.

6. POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII UMIARKOWANEJ (dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje bezwzględnie pomocy osoby drugiej):

- a) oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie;
- b) jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w 1/4 szklanki wody, soku, coli);
- c) jeżeli dziecko nie może połykać postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

7. POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ (dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki).

Dziecku, które jest nieprzytomne NIE WOLNO podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust:

- a) układamy dziecko na boku;
- b) wzywamy pogotowie ratunkowe;
- c) kontaktujemy się z rodzicami dziecka.

U dzieci leczonych pompą:

- a) zatrzymaj pompę;
- b) potwierdź hipoglikemię;
- c) jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste;
- d) odczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podawaj ponownie cukry proste;
- e) jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podawaj kanapkę lub inne węglowodany złożone;
- f) jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej i wezwij pogotowie ratunkowe;
- g) skontaktuj się z rodzicami dziecka.

8. OBJAWY HIPERGLIKEMII:

- a) wzmożone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu;
- b) rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji;
- c) złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia.

Jeżeli do tych objawów dołączają: ból głowy, brzucha, nudności i wymioty, ciężki oddech, może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej. Należy wtedy bezzwłocznie: – zbadać poziom glukozy, – skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie, – w razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

9. Każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 zapewnia się w szkole:

- a) możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie - także w trakcie trwania lekcji;
- b) możliwość podania insuliny;
- c) możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobistą pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję /gabinet pielęgniarki/;
- d) właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym ze szkolną pielęgniarką oraz rodzicami dziecka;

- e) możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w czasie trwania lekcji;
- f) możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych;
- g) możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

§ 8. PADACZKA

1. Padaczką określamy skłonność do występowania nawracających, nie prowokowanych napadów. Napadem padaczkowym potocznie nazywamy napadowe występujące zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu objawiające się widocznymi zaburzeniami, zwykle ruchowymi. Niekiedy jedynym widocznym objawem napadu są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotnie uogólnione oraz napady częściowe (zlokalizowane).

2. Napady pierwotnie uogólnione:

- a) *napady nieświadomości* - najczęściej kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem. Napadom atypowym nieświadomości mogą towarzyszyć: mruganie lub ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust;
- b) *napady atoniczne* - napad spowodowany nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni;
- c) *napady toniczne* - występują głównie u małych dzieci zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia - charakteryzuje się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia;
- d) *napady toniczno-kloniczne* - w fazie fonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu; faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę;
- e) *napady kloniczne* - napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami;

- f) *napady miokloniczne* - charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

3. Napady częściowe:

- a) *napady częściowe z objawami prostymi* - świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust;
- b) *napady częściowe z objawami złożonymi* - niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń; pacjent ma wrażenie, że już znajdował się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typów napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku;
- c) *napady częściowe wtórnie uogólnione* - rozpoczyna się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego).

4. Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego przyjmowania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. Z tego też powodu ważne jest aby pacjent mógł systematycznie przyjmować leki. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy.

5. W RAZIE WYSTĄPIENIA NAPADU NALEŻY:

- a) przede wszystkim zachować spokój;
- b) ułożyć dziecko w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku;
- c) zabezpieczyć dziecko przed możliwością urazu w czasie napadu - zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę;
- d) asekurować w czasie napadu i pozostać z dzieckiem do odzyskania pełnej świadomości.

6. NIE WOLNO:

- a) podnosić dziecka;
- b) krępować jego ruchów;

c) wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

7. Pomoc lekarska jest potrzebna, jeżeli był to pierwszy napad w życiu lub napad trwał dłużej niż 10 minut albo jeśli po napadzie wystąpiła długo trwająca gorączka, sugerująca zapalenie opon mózgowo - rdzeniowych. Dzieci chore na padaczkę narażone są na wyższy poziom stresu wynikający z obawy przed napadem i komentarzami, stąd też częściej występują u nich cechy nadpobudliwości psychoruchowej, trudności w czytaniu i pisaniu oraz inne trudności szkolne. W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzą się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

§ 9. PODAWANIE UCZNIOM LEKÓW NA TERENIE SZKOŁY

1. Nauczyciel nie jest zobowiązany do udzielania świadczeń zdrowotnych. To zadanie dotyczy zawodów medycznych, tj. lekarza, pielęgniarki czy ratownika medycznego.

2. Istnieją jednak sytuacje, w których nauczyciel może podać dziecku lek. Zgodnie ze stanowiskiem Ministra Zdrowia w sprawie możliwości podawania leków dzieciom w szkole trzeba wyodrębnić następujące sytuacje:

a) *stany nagłe* - gdy stan zdrowia dziecka wymaga natychmiastowej interwencji lekarskiej, nauczyciel, dyrektor lub pielęgniarka zobowiązani są do podjęcia działań pomocy przedmedycznej w zakresie posiadanych umiejętności oraz wezwania karetki pogotowia ratunkowego; jednocześnie obowiązkiem tych osób jest zawiadomienie rodziców/opiekunów prawnych;

b) *choroby przewlekłe* - kiedy występuje konieczność stałego podawania mu leków (do szkoły powinna być dostarczona przez rodziców/opiekunów prawnych informacja, na jaką chorobę dziecko cierpi, jakie leki zażywa na zlecenie lekarza, w tym nazwa leku i sposób jego dawkowania; rodzice też powinni dostarczyć zlecenie lekarskie na podawanie leku i upoważnienie dla pielęgniarki/nauczyciela do podawania leku).

3. W czasie nieobecności pielęgniarki w placówce oświatowej, w sytuacji gdy stan zdrowia dziecka wymaga podania leku lub wykonania innych czynności (np. kontroli poziomu cukru we krwi u dziecka chorego na cukrzycę, podania leku drogą wziewną dziecku choremu

na astmę), czynności te mogą wykonywać również inne osoby (w tym: samo dziecko, rodzic, nauczyciel), jeżeli zostały poinstruowane w tym zakresie.

4. Osoby przyjmujące zadanie muszą wyrazić na to zgodę, zaś posiadanie wykształcenia medycznego nie jest wymogiem koniecznym. Delegowanie przez rodziców/opiekunów prawnych/ uprawnień do wykonywania czynności związanych z opieką nad dzieckiem oraz zgoda pracownika szkoły i zobowiązanie do sprawowania opieki muszą mieć formę umowy pisemnej pomiędzy rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka przewlekle chorego, a pracownikiem szkoły.

5. Poza przypadkiem podawania leków dzieciom przewlekle chorym, nauczyciele nie powinni podawać leków w innych sytuacjach, np. leków przeciwbólowych, syropów, witamin, antybiotyków, o co proszą, a nawet wymuszają rodzice. Nigdy nie wiadomo, jaka będzie reakcja dziecka na dany lek, a w razie ewentualnych komplikacji należy liczyć się z konsekwencjami zdrowotnymi dla dziecka i prawnymi dla nauczyciela.

§ 10. PROCEDURA PODAWANIA LEKÓW DZIECIOM PRZEZ NAUCZYCIELI

1. Każde podanie leków w placówce w szczególnie uzasadnionych przypadkach odbywa się na pisemne upoważnienie rodziców (załącznik nr 2).
2. Rodzice/opiekunowie prawni zobowiązani są do dostarczenia zaświadczenia lekarskiego, które określa nazwę leku, dawkę, częstotliwość podawania i okres leczenia.
3. Nauczyciel wyraża pisemną zgodę na podawanie leku dziecku (załącznik nr 3).
4. W przypadku zachorowania dziecka na terenie placówki powiadamia się o tym rodziców/opiekunów prawnych dziecka, a rodzice/opiekunowie prawni są zobowiązani do niezwłocznego odebrania dziecka z placówki i zapewnienia mu opieki medycznej.
5. W przypadku gdy rodzice/opiekunowie prawni nie są w stanie odebrać osobiście dziecka z placówki, mogą upoważnić pisemnie inną osobę.
6. W sytuacjach nagłego pogorszenia się stanu zdrowia dziecka wzywane jest pogotowie ratunkowe, a o zaistniałym zdarzeniu informowani są rodzice/opiekunowie prawni i dyrektor placówki.
7. Dziecko do czasu przybycia pogotowia ratunkowego i przybycia rodziców/opiekunów prawnych pozostaje pod opieką pielęgniarki szkolnej, a pod jej nieobecność pod opieką nauczyciela.

29. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU DOKONANIA PRZEZ UCZNIĄ SAMOOKALECZENIA NA TERENIE SZKOŁY

W przypadku stwierdzenia, że uczeń próbował dokonać lub dokonał samookaleczenia bądź narażał swoje życie i zdrowie:

1. Nauczyciel interweniujący zabezpiecza ucznia, udzielając mu wsparcia. Pod żadnym pozorem nie można pozostawiać ucznia samego (do momentu przyjazdu pogotowia ratunkowego lub przekazania ucznia rodzicowi).
2. Nauczyciel - z zachowaniem zasad bezpieczeństwa - odbiera uczniowi niebezpieczne przedmioty; w razie konieczności udziela uczniowi pomocy przedmedycznej.
3. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły/wicedyrektora.
4. Jeżeli życie i zdrowie ucznia są zagrożone, dyrektor (lub wskazany przez niego pracownik) natychmiast wzywa pogotowia ratunkowe, o czym powiadamia rodziców oraz zespół kryzysowy; jeżeli sytuacja nie wymaga wezwania pogotowia dyrektor niezwłocznie powiadamia rodziców/opiekunów prawnych o zaistniałej sytuacji oraz wzywa ich do szkoły.
5. Jeżeli wydarzenie miało miejsce podczas zajęć lekcyjnych, dyrektor ma obowiązek zapewnić opiekę pozostałym uczniom z pomocą innego nauczyciela lub personelu szkoły.
6. W miarę możliwości nauczyciel interweniujący przeprowadza ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce pod opiekę pielęgniarki szkolnej, pedagoga lub psychologa lub wzywa pielęgniarkę, psychologa lub pedagoga na miejsce zdarzenia.
7. Uczeń powinien zostać poinformowany o konieczności przybycia rodzica do szkoły.
8. Po przybyciu rodzica do szkoły - jeżeli nie było potrzeby wezwania pogotowia ratunkowego - nauczyciel opiekujący się dzieckiem przekazuje rodzicowi informację na temat poziomu zagrożenia życia i zdrowia dziecka oraz konieczności podjęcia działań w zakresie pomocy dziecku - zapewnienia pomocy medycznej i/lub psychologicznej.
9. Rodzic podpisuje zobowiązanie, że skonsultuje się ze specjalistami w celu uzyskania pomocy dla swojego dziecka – Załącznik 5.
10. Rodzic podpisuje oświadczenie, że odbiera dziecko ze szkoły – Załącznik 4.
11. Osoba przeprowadzająca interwencję sporządza notatkę służbową ze zdarzenia.

12. Jeśli rodzic nie przybył do szkoły, a uczeń został zabrany do szpitala przez pogotowie ratunkowe, psycholog/pedagog/wychowawca telefonicznie ustala z rodzicem termin spotkania w szkole. Na spotkaniu zostaną omówione niepokojące zachowania świadczące o trudnej sytuacji dziecka oraz konieczności zapewnienia mu pomocy psychologicznej. Jeżeli uczeń nie korzysta jeszcze ze wsparcia psychologicznego, rodzic podpisuje zobowiązanie, że dziecku zostanie zapewniona pomoc specjalistyczna w określonym na piśmie terminie (Załącznik 5) i otrzymuje pisemną informację na temat oferty pomocy specjalistycznej.
13. W szkole uczeń zostaje objęty szczególną opieką i troską ze strony nauczycieli i psychologa/pedagoga. Wszyscy nauczyciele zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy wykonywaniu swoich działań.
14. Wychowawca klasy, do której uczęszcza uczeń, we współpracy z pedagogiem i psychologiem szkolnym, ze szczególną dbałością, monitorują sytuację dziecka, współpracują z rodziną ucznia oraz sprawdzają realizację działań rodzica (zgodnie z treścią zobowiązania).
15. W przypadku braku współpracy rodzica ze szkołą, niewywiązania się z ustaleń i przy braku poprawy funkcjonowania ucznia wychowawca w porozumieniu ze specjalistami rozważa decyzję o skierowaniu do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich wniosku o wgląd w sytuację rodzinną.

30. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ W KRYZYSIE SAMOBÓJCZYM

1. Nauczyciel, który zauważa problemy towarzyszące uczniowi (na podstawie analizy zachowania, wytworów ucznia) lub który wszedł w posiadanie takiej informacji od samego ucznia lub jego rodziców/opiekunów prawnych, powiadamia o tym fakcie wychowawcę oraz pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem w celu rozpoznania zagrożenia samobójczego, indywidualnych potrzeb, dotychczasowych form pomocy.
3. Pedagog/psycholog szkolny odbywa rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi niepełnoletniego ucznia w celu omówienia sytuacji ucznia, sposobów zaspokajania jego potrzeb, niezbędnych do wdrożenia form pomocy szkolnej i pozaszkolnej.

4. Uczeń obejmowany jest opieką szkolnego gabinetu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Pedagog/psycholog szkolny pozostaje w bieżącym kontakcie z rodzicami ucznia monitorując zakres świadczonej pomocy poza szkołą.
5. Pedagog/psycholog szkolny przekazuje wychowawcy oraz nauczycielom mającym kontakt z uczniem niezbędne informacje odnośnie funkcjonowania ucznia i zobowiązuje ich do bieżącego monitorowania stanu ucznia.
6. W sytuacjach tego wymagających tworzone są dostosowania procesu dydaktycznego do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia.
7. Jeśli sytuacja tego wymaga, w klasie ucznia odbywają się zajęcia edukacyjne dotyczące zdrowia psychicznego i sposobów wspierania osób w kryzysach.
8. W sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia ucznia, każdy pracownik szkoły zobowiązany jest do natychmiastowego wezwania pogotowia.

31. DZIAŁANIA POSTWENCYJNE PO SAMOBÓJCZEJ ŚMIERCI UCZNIA

1. Działania natychmiastowe:

W sytuacji próby samobójczej lub samobójstwa na terenie szkoły:

- 1) Zawiadomienie pod nr 112 i równoległe podjęcie akcji ratunkowej (w przypadku próby samobójczej) lub zabezpieczenie miejsca zdarzenia (w przypadku samobójstwa).
- 2) Dyrektor szkoły zwołuje zespół kryzysowy (pedagodzy i psycholog szkolni, dyrektor, wicedyrektorzy, wychowawca klasy) w celu podziału zadań i opracowania planu roboczego.
- 3) Dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji Zespół ds. Interwencji kryzysowej.

W przypadku otrzymania informacji o samobójstwie poza szkołą:

- 1) Dyrektor szkoły zwołuje zespół kryzysowy (pedagog i psycholog szkolny, dyrektor, wychowawca klasy) w celu podziału zadań i opracowania planu roboczego.
- 2) Pedagog/psycholog szkolny kontaktuje się z rodziną zmarłego w celu weryfikacji informacji nt. przyczyn śmierci i przekazania informacji o możliwych formach wsparcia.
- 3) Dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji Zespół ds. Interwencji Kryzysowej.

- 4) Zespół kryzysowy opracowuje i przekazuje informację o samobójstwie społeczności szkolnej: pracownikom szkoły, uczniom, rodzicom.
- 5) Zespół kryzysowy opracowuje informację dla mediów (w tym społecznościowych).
- 6) Zespół Kryzysowy przygotowuje i uruchamia system wsparcia dla nauczycieli, uczniów i rodziców oraz rodziny zmarłego:
  - a. wewnętrznego: np. pracownicy szkoły;
  - b. zewnętrznego: np. pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej, ośrodka interwencji kryzysowej.

2. Działania krótko- i długoterminowe:

- 1) Zespół Kryzysowy opracowuje harmonogram realizacji grupowych i indywidualnych form wsparcia dla nauczycieli, uczniów i rodziców oraz rodziny zmarłego.
- 2) Wskazany przez dyrektora członek Zespołu Kryzysowego ustala z rodziną zmarłego szczegóły dotyczące udziału społeczności szkolnej w uroczystościach pogrzebowych.
- 3) ZK ustala formy upamiętnienia zmarłego i monitoruje je pod kątem zgodności z wytycznymi postwencji.

Załącznik 1 do Procedury postępowania z uczniem przewlekle chorym w Szkole Podstawowej im. Wilhelminy Iwanowskiej w Pigży

Pigża, dnia .....

**INDYWIDUALNA PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM
PRZEWLEKLE CHORYM**

Opracowana dla ucznia:

.....

1. Uczeń choruje na chorobę przewlekłą:.....

potwierdzoną przez lekarza .....

dnia .....

2. Objawy choroby ucznia:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Nakazy związane z przebywaniem ucznia w szkole:

.....

.....

.....

.....

.....
.....

4. Zakazy związane z przebywaniem ucznia w szkole:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Ograniczenia dla ucznia związane z chorobą:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby należy:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby nie wolno:

.....
.....
.....

.....
.....
.....

8. Pierwsza pomoc udzielona uczniowi w szkole polega na:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. W przypadku zaostrzenia objawów lub zagrożenia zdrowia szkoła niezwłocznie informuje i w miarę potrzeby wzywa:

a) rodziców ucznia

.....
(imię, nazwisko, tel. kontaktowy)
.....

(imię, nazwisko, tel. kontaktowy)

b) inną osobę

.....
(imię, nazwisko, tel. kontaktowy)
.....

(imię, nazwisko, tel. kontaktowy)

c) pogotowie ratunkowe – w przypadku, gdy rodzic/ opiekun prawny nie może bezzwłocznie odebrać dziecka ze szkoły w celu udzielenia mu pomocy medycznej.

10. Inne istotne informacje

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

czytelny podpis matki/opiekunki prawnej dziecka

czytelny podpis ojca/opiekuna prawnego dziecka

.....

czytelny podpis wychowawcy klasy

pieczęć i podpis dyrektora szkoły

Załącznik 2 do Procedury postępowania z uczniem przewlekle chorym w Szkole Podstawowej im. Wilhelminy Iwanowskiej w Pigży

Pigża, dnia .....

UPOWAŻNIENIE RODZICÓW DO PODAWANIA LEKÓW DZIECKU Z CHOROBA PRZEWLEKŁĄ

My, niżej podpisani:

.....

(imię i nazwisko matki/opiekunki prawnej dziecka)

.....

(imię i nazwisko ojca/opiekuna prawnego dziecka)

upoważniamy Panią/Pana:.....

(imię i nazwisko nauczyciela/pracownika)

do podawania naszemu dziecku: .....

(imię i nazwisko dziecka)

leku/ów:

1.....

.....

(nazwa leku, dawka, częstotliwość podawania/godzina, okres leczenia)

2.....
.....

(nazwa leku, dawka, częstotliwość podawania/godzina, okres leczenia)

Do upoważnienia dołączamy aktualne zaświadczenie lekarskie o konieczności podawania leku/ów.

.....
czytelny podpis matki/opiekunki prawnej dziecka   *czytelny podpis ojca/opiekuna prawnego dziecka*

.....
czytelny podpis nauczyciela/pracownika

Załącznik 3 do Procedury postępowania z uczniem przewlekle chorym w Szkole Podstawowej im. Wilhelminy Iwanowskiej w Pigży

Pigża, dnia .....

ZGODA NAUCZYCIELA / PRACOWNIKA NA PODAWANIE LEKU DZIECKU PRZEWLEKLE CHOREMU

Ja, niżej podpisany:

.....

(imię i nazwisko nauczyciela/pracownika)

wyrażam zgodę na podawanie dziecku leku/ów:

1.....

.....

(nazwa leku, dawka, częstotliwość podawania/godzina, okres leczenia)

2.....

.....

(nazwa leku, dawka, częstotliwość podawania/godzina, okres leczenia)

Oświadczam, że zostałam poinstruowana/y o sposobie podania leku/wykonania czynności medycznej.

.....

czytelny podpis nauczyciela/pracownika

Przyjęłam/przyjąłem do wiadomości:

.....

czytelny podpis matki/opiekunki prawnej dziecka

czytelny podpis ojca/opiekuna prawnego dziecka

Załącznik nr 4

Pigża, ...

Potwierdzam, że zostałem/am powiadomiony/a o problemach, jakich doświadcza moje dziecko ..... (imię i nazwisko dziecka) oraz o konieczności podjęcia współpracy ze specjalistą zdrowia psychicznego (lekarzem psychiatrą/psychologiem/psychoterapeutą).

Jednocześnie oświadczam, że zostały mi przekazane numery telefonów i adresy miejsc, gdzie możemy uzyskać pomoc.

Zobowiązuję się, że działania zostaną zrealizowane do dnia.....

.....

podpis rodzica

.....

podpis osoby pomagającej

Załącznik nr 5

Pigża, ...

OŚWIADCZENIE RODZICA

Ja ..... (imię i nazwisko rodzica) w dniu ..... zostałam/zostałem poinformowany przez ..... (imię i nazwisko pracownika) o samookaleczeniu mojego dziecka ..... (imię i nazwisko dziecka) na terenie Szkoły Podstawowej im. Wilhelminy Iwanowskiej w Pigży.

W związku z powyższym zobowiązuję się do zapewnienia dziecku bezpieczeństwa oraz konsultacji medycznej/opieki psychologicznej.

Oświadczam, iż osobiście odbieram dziecko ze szkoły.

.....

podpis rodzica

.....

podpis osoby pomagającej